

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Tryggevælde Å
Natura 2000-område nr. 149
Habitatområde H132

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Forsidefoto:
Tryggevælde Ådal vest for Strøby Egede
Fotograf Peter Leth

ISBN: 978-87-7564-851-1

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	7
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	7
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	9
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	9
1.4.2 Befolkningen	10
1.4.3 Menneskets sundhed	10
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	10
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	10
1.4.6 Landskab.....	10
1.4.7 Arter	11
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	11
1.5 Eksisterende miljøproblemer	11
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	12
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	12
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	12
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	15
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	15
1.10 Overvågning	16

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 149 Tryggevælde Ådal består af habitatområde nr. 132 Tryggevælde Ådal. Området er placeret mere end 15 km fra den danske grænse. På områdets udpegningsgrundlag findes bredøret flagermus, der kan tilbagelægge mere end 40 km mellem sommerkvarter og vinterkvarter. Planen har ingen indsatser specifikt målrettet bredøret flagermus, men er omfattet af en generel retningslinje, om at der arbejdes for at sikre arters levesteder.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består i øvrigt alene af tiltag i forhold til terrestriske naturtyper og arter, som ikke bevæger sig på tværs af landegrænser eller på anden måde er biologisk forbundet med bestande i udlandet.

På den baggrund vurderes planen ikke at have nogen grænseoverskridende effekt bortset fra en lille potentiel effekt på forekomsten af bredøret flagermus i Sverige.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne primært ved at sikre en hensigtsmæssig pleje af områdets lysåbne naturtyper men også ved at sikre områderne en hensigtsmæssig og hydrologi og ved at udvide arealet med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og vedr. udtagning af kulstoffoldige lavbundsjord samt gennem aftaler om udlægning af urørt skov.

Indsatsen beskrevet i planen medvirker ligeledes til at bekæmpe invasive arter, ligesom den bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for lokalbefolkningen i området. Udtagning

af lavbundsarealer vil desuden sikre, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

Overordnet medvirker planen til, at arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at:

- Sikre store sammenhængende og veludviklede forekomster af lysåbne naturtyper (særligt rigkær (7230)) i Tryggevælde Ådal til gavn for bl.a. en karakteristisk rigkærflora og kildevældsvindelsnegl. I tilfælde af modstridende interesser, så prioriteres rigkær (7230) over skovnaturtyper (typisk elle- og askeskov (91E0)). Der er endvidere fokus på at sikre kystnære arealer med surt overdrev (6230).
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for naturtypenes karakteristiske og sjældne arter samt for arterne på udpegningsgrundlaget. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetoilet. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N149 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En

vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

I dette Natura 2000-område er der kortlagt 15,6 km vandløb af typen *Vandløb med vandplanter* (3260) og 90 m af typen *Å-mudderbanke* (3270). Alle kortlagte vandløbsstrækninger er omfattet af vandområdeplanen for Sjælland. Der er kortlagt ca. 27 ha *rigkær* (7230), der hermed er den

betydeligste naturtype i området. Cirka halvdelen af arealet med *rigkær* (7230) er i høj eller god naturtilstand, mens resten er i moderat eller ringe naturtilstand. Der er kortlagt ca. 9 ha *surt overdrev* (6230) fordelt på to forekomster. Den ene er i god naturtilstand og det andet i moderat naturtilstand. Der er kortlagt ca. 6 ha *urtebræmme* (6430). Forekomsten er begrænset til en smal bræmme (1-5 meter) på hver side af Tryggevælde Å. Naturtypen har ikke et tilstandssystem, men vurderes at være i god tilstand. Der er kortlagt ca. 1,4 ha *tidvis våd eng* (6410) i god naturtilstand. Der er kortlagt ca. 1,3 ha *strandvold med enårig planter* (1210) og *strandvold med flerårige planter* (1220) helt overvejende i god naturtilstand. Der er i området kortlagt ca. 0,6 ha *strandeng* (1330) i moderat naturtilstand.

Der er kortlagt 1,8 ha *elle- og askeskov* (91E0) i området. Der er ingen større træer på forekomsten. Antallet af større stykker stående dødt ved pr. ha er 1-5 stk. og antallet af større stykker liggende dødt ved pr. ha er færre end 1 stk. for 2/3 af forekomsten og 1-5 stk. for den resterende tredjedel. I den seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand generelt anføres, at der generelt mangler store træer og dødt ved i skovhabitattyper i Danmark.

I natura 2000-området er der kortlagt tre småsøer af typen *næringsrig sø* (3150). Søerne er tilstandsvurderet med én i moderat naturtilstand og to i god naturtilstand.

Et enkelt eksemplar af kildevældsvindelsnegl blev fundet i området i 2018 i forbindelse med Novanaovervågning. Det er ikke med det nuværende datagrundlag muligt at vurdere bestandens størrelse eller -udviklingen, men Miljøstyrelsen umiddelbare vurdering er, at artens fortsatte forekomst i Natura 2000-området er truet.

Ifølge den seneste Novana-afrapportering konkluderer DCE, at overvågningen af kildevældsvindelsnegl i 2005-2007 viste, at Himmerland og Nordvestsjælland udgjorde de to hovedudbredelsesområder for arten i Danmark. Overvågningen i 2012-2014 bekræftede i store træk dette. En vurdering af udviklingen i artens udbredelses- og forekomstareal på landsplan vurderes ikke mulig.

Skæv vindelsnegl er fundet to steder i området i Novanaovervågningen 2018. Begge steder vurderes truede af tilgroning. Med Natura 2000-områdets store forekomster af rigkær, som er et af artens foretrukne levesteder, vurderer Miljøstyrelsen alligevel, at der er basis for en fortsat bestand af skæv vindelsnegl i området.

I den seneste Novana-afrapportering konkluderer DCE, at Skæv vindelsnegl har en fragmenteret udbredelse i den kontinentale region. Under halvdelen af fundene er gjort i Jylland og på Fyn, hvor de er karakteriseret ved relativt ringe bestandstætheder. Udbredelsen er i Jylland begrænset til den østlige del.

Bredøret flagermus er ved den seneste opdatering optaget på områdets udpegningsgrundlag. Arten har endnu ikke indgået i Novanaovervågning i området, men er i anden sammenhæng registreret flere steder i området. Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at lave en trusselsvurdering i forhold til artens fortsatte forekomst i området.

Ifølge den seneste Novana-afrapportering konkluderer DCE, at bredøret flagermus er udbredt på Sydsjælland, Lolland-Falster og Møn, men at den kun findes i små, fragmenterede bestande. Bestandsstørrelse og -udvikling af bredøret flagermus generelt angives som ukendt, ligesom der ikke vurderes at være datagrundlag til at vurdere, om der er sket ændringer i arealet af artens levesteder.

Som eksempel på en sjælden og rødlistet art i området, som ikke er på udpegningsgrundlaget kan nævnes den rødlistede orkidee pukkellæbe.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand på en del af naturarealerne ikke fastholdes.

Der er ligeledes risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på bl.a. rigkær og overdrev, da der er behov fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift (især af rigkær (7230)) generelt og for en indsats mod invasive arter.

Endvidere er der risiko for at områdets bestand af kildevældsvindelsnegl ikke sikres og at artens bevaringsstatus forringes på biogeografisk niveau.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man endvidere, at der ikke opnås mulighed for større naturoplevelser for befolkningen i området. Sekundært kan en positiv indvirkning på befolkningens sundhed herved mistes.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man endvidere at miste en potentiel CO₂-bindende effekt af mere tørv som følge af omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer eller etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi på naturarealer.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, risikerer man generelt at miste et løft af områdets biologiske mangfoldighed og kvaliteten af levesteder for arter.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Sikring af en hensigtsmæssig drift af de lysåbne naturtyper (herunder bl.a. rigkær (7230)) vil fastholde naturtypers gode naturtilstand samt sikre deres karakteristiske flora og fauna (herunder bl.a. kildevældsvindelsnegl, skæv vindelsnegl, mygblomst) eller vil sikre gode betingelser for en genindvandring og etablering af naturtypernes karakteristiske flora og fauna og herved sprede naturtyperne og forbedre deres naturtilstand. En hensigtsmæssig drift af naturtyperne vil ligeledes gavne arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, således f.eks. de rødlistede planter pukkellæbe (truet), tvebo star (næsten truet), eng-ensian (truet), eng-troldurt (næsten truet), leverurt (næsten truet) og sump-hullæbe (næsten truet).

Ændringer i hydrologien som følge af realisering af hydrologiprojekter kan bl.a. føre til ændringer i vegetationen, således at arter knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget, særligt rigkær (7230) får bedre vilkår og spredes. Denne udvikling vil også kunne gavne arter og naturtyper, der ikke er på udpegningsgrundlaget, således f. eks. en række rødlistede plantearter knyttet til vådbund.

Bekæmpelse af invasive arter, særligt på de kystnære naturtyper strandvold med flerårige planter (1220) og sure overdrev (6230), vil medvirke til at sikre naturtyperne en naturlig og naturtype-karakteristisk flora og fauna.

Skovnaturtypebevarende drift (herunder hensigtsmæssig hydrologi og mere dødt ved) vil sikre forbedret tilstand af områdets elle- og askeskov (91E0).

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N149 Tryggevælde Å er beliggende i Stevns Kommune (en lille del ligger i Køge Kommune), der har et indbyggertal på ca. 62.000. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring, løb og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Natura 2000-planens indsatser om udtagning af kulstofholdige lavbundslande og udlægning af urørt skov vil kunne stimulere mosedannelse og herved fremme en vis tilbageholdelse af CO₂ i mosetørv. Det vurderes derudover ikke, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram vil have væsentlig betydning for jordbunden, luftkvalitet eller klimatiske faktorer i området.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsatsprogram omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Endvidere omfatter det hensigtsmæssig forvaltning af levesteder for de udpegede arter.

Det vurderes, at disse indsatser og Natura 2000-planens indsatsprogram som helhed ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på kulturarv i området herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur, som har betydning for lokalbefolkningen.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området består af et stort sammenhængende lavbundsområde omkring Tryggevælde Å, fra udløbet i Køge Bugt til sammenløbet med Stevns Å syd for Hårlev. Ådalen ligger i en gammel fjordarm og fremstår som et stort lavbundsområde domineret af enge, der oversvømmes i perioder af vinterhalvåret. Stedvis er der store arealer med rigkær mellem de ånære enge og de landbrugsarealer, der afgrænser ådalen. Et 18 ha stort klitområde på Odden ved Tryggevælde Ås udløb i Køge Bugt indgår i området.

Hvis der udlægges urørt skov vurderes det kun at kunne have ubetydelig indvirkning på landskabet. Set i et længere perspektiv vil planen snarere kunne bidrage til at bevare landskabet. Således vil tiltag i form af rydning af ungt krat og yngre skov, retablere tidligere lysåbne tilstand og herved tilgodese lysåbne naturtyper som rigkær. Det vurderes derfor, at udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil få nogen væsentlig indvirkning på landskabet i området.

1.4.7 Arter

Dette Natura 2000-område rummer betydelige rigkær, som er levested for skæv og kildevældsvindelsnegl, som er på udpegningsgrundlaget. Områdets rigkær rummer endvidere forekomster af bemærkelsesværdige og rødlistede arter som bl.a. pukkelløbe, eng-ensian, vibefedt, tvebo star, eng-troldurt, leverurt og forskellige arter af orkideer. Tryggevælde Ådal er endvidere en vigtig lokalitet for engfugle som f.eks. vibe, rødben og dobbeltbekkasin. Området er ikke fuglebeskyttelsesområde.

Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes at kunne påvirke områdets levesteder for arter på udpegningsgrundlaget samt på ovennævnte særligt bemærkelsesværdige arter og andre arter herunder Bilag IV-arter, fordi planen indeholder indsatser til forbedring af tilstanden af habitatnaturtyper og levesteder for habitatarter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Et 18 ha stort klitområde på Odden ved Tryggevælde Ås udløb i Køge Bugt indgår i en større landskabsfredning fra 1981. Endvidere er et engareal på 2 ha ud for Valløby fredet mod bebyggelse.

Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram kan medføre forbedringer af tilstanden af lysåbne naturtyper og udlægning af urørt skov og vurderes således ikke at ville være i modstrid med indholdet af fredningerne i området.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at lavtvoksende og artsrig naturtype-karakteristisk vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Den væsentligste trussel mod de lysåbne naturtyper i området er manglende drift og heraf følgende tilgroning med høj græs/urtevegetation og vedplanter. En betydelig del af de sure overdrev trues endvidere af invasive arter.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Spildevandsudledninger og udvaskning af næringsstoffer fra landsarealer, kan påvirke vandløb i negativ retning.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Denne indsats forventes at nedbringe truslen om tilgroning.

Natura 2000-planens indsats om mulig udtagning af kulstofholdige lavbundsjordede der kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. skæv vindelsnegl. Udtagningen skal også bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.

Planen indeholder en indsats om bekæmpelse af invasive arter, idet at invasive arter medvirker til at forringe naturtilstanden.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder heller ikke konkrete indsatser til at modvirke evt. næringstofpåvirkning af vandløb fra spildevandsudledninger og udvaskning fra landsarealer. Indsatskrav for vandkvaliteten håndteres gennem vandområdeplanerne.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjordede har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen på-virkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mang-foldighed	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-område N149, Tryggevælde Ådal, vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af lysåbne naturtyper som bl.a. rigkær og herved sikre naturtypernes karakteristiske flora og fauna, herunder bl.a. kildevældsvindelsnegl, skæv vindelsnegl, mygblomst. En hensigtsmæssig drift af naturtyperne vil ligeledes gavne arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, således f.eks. de rødlistede planter pukkellæbe (EN, truet), tvebo star (NT, næsten truet), eng-ensian (EN, truet), eng-troldurt (NT, næsten truet), leverurt (NT, næsten truet) og sump-hullæbe (NT, næsten truet). Realisering af planens indsatsprogram vil samtidig sikre den § 3-beskyttede natur i området. Sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi medfører ligeledes at tilstanden af nævnte naturtyper forbedres. Bekæmpelse af invasive arter, særligt på de kystnære naturtyper strandvold med flerårige planter (1220) og sure overdrev (6230), vil medvirke til at sikre naturtyperne en naturlig og naturtype-karakteristisk flora og fauna. Skovnaturtypebevarende drift (herunder hensigtsmæssig hydrologi og mere dødt ved vil sikre forbedret tilstand af områdets elle- og askeskov (91E0).
Befolkningen	X		Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.
Menneskers sundhed	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig

			naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.
Jordbund		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området.
Vand		X	Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandplanerne.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Natura 2000-planens indsatser om udtagning af kulstofholdige lavbundsjord og udlægning af urørt skov vil kunne stimulere mosedannelse og herved fremme en vis tilbageholdelse af CO ₂ i mosetørv. Det vurderes derudover ikke, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram vil have væsentlig betydning for jordbunden, luftkvalitet eller klimatiske faktorer i området.
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet at realisering af indsatsprogrammet i ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".
Landskab		X	Det vurderes, at planen med dens indsatser om fx naturpleje vil kunne påvirke landskabet, men at den set i et længere perspektiv snarere er med til at bevare landskabet som det var. Således vil tiltag i form af rydning af ungt krat og yngre skov blot retablere tidligere tilstand og herved tilgodese lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for naturtyperne.
Kulturarv, herunder kirker,		X	Det vurderes, at realisering af Natura 2000-

arkitektonisk arv og arkæologisk arv.			planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på kulturarv i området herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur, som har betydning for lokalbefolkningen.
Arter	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. Således vurderes områdets indsatsprogram at have en positiv effekt på arter på udpegningsgrundlaget, såvel som på andre arter herunder bemærkelsesværdige arter som pukkellæbe, eng-ensian, vibefedt, tvebo star, eng-troldurt og leverurt. Således også på en række engfugle som f.eks. rødben og dobbeltbekkasin. Se i øvrigt redegørelsen under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	Udmøntning af Natura 2000-planen indsatsprogram kan medføre forbedringer af tilstanden af lysåbne naturtyper og udlægning af urørt skov og vurderes således ikke at ville være i modstrid med indholdet af fredningen som primært har landskabelige formål.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på området udpegningsgrundlag.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planen har fokus på sikring eller forbedring af den eksisterende udpegede natur i området. Planens indsatser i den retning vil potentielt kunne resultere i ændringer i områders tilgængelighed for befolkningen. Indsatser om pleje af eksisterende natur, samt udlægning af landbrugsarealer til natur vil ske efter aftaler mellem lodsejer og kommune og med økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan

indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Forslag til Natura 2000-planen for N149 Tryggevælde Ådal planlægges gennemført en særlig indsats for rigkær. Der søges at skabe en for naturtypen hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje samt at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i forekomsterne ved at sikre større driftsenheder.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Rigkær (7230) har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderes naturtypens bevaringsstatus at være stærkt ugunstig.

Øgning eller opretholdelse af arealet med rigkær (7230) kan betyde en indskrænkning af arealet af habitatnaturtypen elle- og askeskov (91E0). Hvor der er tale om unge elle- og askeskove, som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne rigkær (7230), prioriteres i planen hensynet til at skabe større sammenhængende arealer med rigkær (7230). Gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskov (91E0) skal dog bevares.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for.

Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Trykgevælde Å (nr. 149). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk